

154. De waarde van het cliënteel wordt beoordeeld op de dag van de effectieve verdeling. Omtrent de wijze waarop het cliënteel moet gewaardeerd worden bestaat geen uniformiteit. In de praktijk worden diverse methoden aangewend die steunen op boekhoudkundige, fiscale of deontologische criteria eigen aan het beroep(113). De Rechtbank van Koophandel te Charleroi gebruikte de pro fisco waarde vermeld in de aangifte van de nalatenschap omdat er *in casu* geen verschil bestond tussen de pro fisco waarde en de werkelijke waarde van de verzekeringsportefeuille(114).

AFDELING II

BATEN VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK VERMOGEN

Auteurs: J. DU MONGH en C. DECLERCK

§1. Specifieke gemeenschappelijke goederen

A. De inkomsten uit beroepsbezigheden van elk der echtgenoten, alle inkomsten of vergoedingen die ze aanvullen of vervangen evenals de inkomsten uit openbare of particuliere mandaten (artikel 1405, nr. 1 B.W.)

155. Overeenkomstig artikel 1405, nr. 1 B.W. zijn inkomsten uit beroepsbezigheden, inkomsten of vergoedingen die deze vervangen evenals inkomsten uit openbare of particuliere mandaten gemeenschappelijk. In de besproken periode werd deze wetsbepaling al te snel over het hoofd gezien. Zo oordeelde de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent dat sluitingsvergoedingen en ontslagvergoedingen onder het toepassingsgebied van artikel 1401, nr. 3 B.W. vallen zodat er een opsplitsing moet gemaakt worden tussen enerzijds het recht op ontslagvergoeding en sluitingsvergoeding dat eigen is en de vermogenswaarde ervan die gemeenschappelijk is(115). Deze vergoedingen vallen echter onder het toepassingsgebied van artikel 1405, nr. 1 B.W. en zijn dan ook overeenkomstig deze bepaling gemeenschappelijk (cfr. supra nr. 139). De vergoeding ontvangen ingevolge een arbeidsongeval die bestemd is om het verlies aan beroepsinkomsten te compenseren, is gemeenschappelijk krachtens artikel 1405, nr. 1 B.W. De Rechtbank laat echter na uitdrukkelijk te verwijzen naar deze wetsbepaling en maakt enkel gebruik van de opsplitsing tussen recht en vermogenswaarde om deze vergoeding als gemeenschappelijk goed te beschouwen(116). Ook het vonnis van de Vrederechter te Namen kan niet worden goedgekeurd(117). De Vrederechter oor-

(113) A. DELIEGE, „De verhouding tussen de beslissing om te ondernemen en het huwelijksvermogensstelsel” in H. CASMAN en M. VAN LOOK (eds.), *Huwelijksvermogensrecht. Topics 2*, Mechelen, Kluwer, 1999, TXIV.3-9.

(114) Kh. Charleroi 11 september 1996, *Rev. not. b.* 1997, 82.

(115) Rb. Gent 18 juni 1996, *T.G.R.* 1997, 11.

(116) *Ibidem*.

(117) Vred. Namen 30 april 1998, *Div. Act.* 1998, 108.

deelde immers dat het voordeel van een rustpensioen, dat wordt toegekend aan een echtgenoot die niet feitelijk of van tafel en bed is gescheiden, volledig en uitsluitend aan deze echtgenoot moet toekomen krachtens artikel 1401, nr. 4 B.W. Artikel 1401, nr. 4 B.W. verklaart echter enkel het recht op een pensioen eigen en spreekt zich niet uit over het statuut van de pensioenuitkeringen zelf. Rechtsleer en rechtspraak zijn het nochtans eens over het feit dat pensioenuitkeringen uitbetaald tijdens het huwelijk in het gemeenschappelijk vermogen vallen krachtens artikel 1405, nr. 1 B.W. of artikel 1405, nr. 4 B.W.(118). Bovendien haalde de Senaatscommissie uitdrukkelijk het rustpensioen aan als voorbeeld van een vergoeding die de inkomsten uit een beroepsbezigheid vervangen(119) (cfr. supra nr. 144).

B. De vruchten, inkomsten en interesten van de goederen eigen aan de echtgenoten (artikel 1405, nr. 2 B.W.).

156. Vruchten, interesten en inkomsten van eigen goederen zijn gemeenschappelijk krachtens artikel 1405, nr. 2 B.W.(120). Derhalve zijn de interesten van vergoedingen die een echtgenoot heeft ontvangen wegens aantasting van de lichamelijke of morele integriteit naar aanleiding van een ongeval (cfr. supra nr. 142), gemeenschappelijk(121).

C. De goederen geschonken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn (artikel 1405, nr. 3 B.W.)

157. Krachtens artikel 1405, nr. 3 B.W. zijn de goederen geschonken of vermaakt aan de twee echtgenoten samen of aan een van hen onder beding dat die goederen gemeenschappelijk zullen zijn, gemeenschappelijk(122). Het feit dat de ouders van één van de echtgenoten geldsommen storten op een gemeenschappelijke bankrekening van de echtgenoten levert volgens het Hof van Beroep te Bergen niet het bewijs dat de ouders beide echtgenoten hebben willen begunstigen(123). De Rechtbank van Koophandel te Charleroi werd geconfronteerd met volgende feiten. Een gehuwd koppel ontving in 1976 een geldsom van de ouders van de man. Deze handgift ging gepaard met een overeenkomst volgens dewelke het gegeven bedrag bestemd was voor de verwerving van aandelen in multi-eigendom voor rekening van de kinderen

(118) H. CASMAN en M. VAN LOOK, *Huwelijksvermogensrecht*, Mechelen, Kluwer, 1996, 95; J. GERLO, *Huwelijksvermogensrecht*, II, *Handboek voor familierecht*, Brugge, Die Keure, 2001, 139, nr. 242; Y.-H. LELEU, „L’actif des patrimoines propres” in Y.-H. LELEU en L. RAUCENT (eds.), *Les régimes matrimoniaux*, 3, *Le régime légal*, Brussel, Larcier, 2001, 87, nr. 698 en W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2002, 142, nr. 259.

(119) Verslag Hambye, 38.

(120) *Luik 26 juni 2002*, *J.L.M.B.* 2003, 1364, noot O. CAPRASSE.

(121) *Vred. Namen 30 april 1998*, *Div. Act.* 1998, 108.

(122) Voor een toepassing *Beslagr. Leuven 20 april 1999*, *T. Not.* 2003, 612.

(123) *Bergen 17 december 1996*, *Rev. not. b.* 1997, 183.

van de begiftigden. De overeenkomst, waarin duidelijk geschreven stond dat beide echtgenoten begiftigden waren, werd echter enkel door de vrouw ondertekend. De man ging in 1986 failliet en overleed in 1991. Zowel de vrouw als de kinderen verwierpen de nalatenschap zodat een curator over de nalatenschap werd aangesteld. De curator belast met de afwikkeling van het faillissement meent dat de aandelen tot het gemeenschappelijk vermogen behoren zodat hij ze te gelde kan maken in het belang van de schuldeisers. Volgens de echtgenote daarentegen behoren de aandelen haar uitsluitend toe daar zij alleen de onderhandse overeenkomst heeft ondertekend. Vooreerst oordeelt de Rechtbank dat, niettegenstaande het feit dat enkel de vrouw de overeenkomst had ondertekend, de geldsom aan beide echtgenoten samen was geschonken. Aldus behoort de geldsom op grond van artikel 1405, nr. 3 B.W. tot het gemeenschappelijk vermogen. De echtgenoten hebben met deze gemeenschapsgelden de aandelen gekocht. Derhalve moeten de aandelen als gemeenschappelijk gekwalificeerd worden(124).

§ 2. Restcategorie

A. Alle goederen waarvan niet bewezen is dat zij aan een der echtgenoten eigen zijn ingevolge enige wetsbepaling (artikel 1405, nr. 4 B.W.)

158. In de bestudeerde periode kwamen volgende toepassingsgevallen aan bod:

- a) Een saneringspremie voor een gemeenschappelijke woning voor echtgenoten die gehuwd zijn onder het wettelijk stelsel, valt in het gemeenschappelijk vermogen(125);
- b) De inschrijving op naam van één echtgenoot weerlegt niet het vermoeden dat het voertuig tot het gemeenschappelijk vermogen behoort krachtens artikel 1405, nr. 4 B.W.(126);
- c) Geldsommen op bankrekeningen, ongeacht op wiens naam de bankrekening is geopend(127).

B. Het statuut van de handelszaak

159. Op grond van artikel 1399 B.W. geldt dat de handelszaak opgericht vóór het huwelijk of verworven om niet tijdens het huwelijk een eigen goed is. In alle andere gevallen is de handelszaak een gemeenschappelijk goed. Het feit dat één van de echtgenoten alleen optreedt of optrad in het beheer

(124) Kh. Charleroi 14 februari 1996, *Rev. not. b.* 1997, 47.

(125) Antwerpen 2 maart 1999, *T. Not.* 2001, 662.

(126) Pol. Gent 5 maart 2001, *R.W.* 2000-2001, 750 en *Rb. Mechelen 11 juni 1997, E.J.* 1999, 91, noot F. BUYSENS.

(127) Luik 26 juni 2002, *J.L.M.B.* 2003, 1364, noot O. CAPRASSE.

van deze handelszaak doet hieraan geen afbreuk(128). Omgekeerd verandert het karakter van eigen goed niet omdat de mede-echtgenoot actief heeft meegewerkt in de zaak. Het Hof van Beroep te Brussel oordeelde in die zin met betrekking tot een apotheek die als een eigen goed van de man (niet-apotheker) in het huwelijkscontract was beschreven maar die werd uitgebaat door de vrouw die als enige het vereiste diploma had(129).

160. In welke mate blijft een handelszaak een eigen goed van de echtgenoot wanneer deze handelszaak tijdens het huwelijk grondige wijzigingen ondergaat(130)? In dit verband werd het Hof van Beroep te Gent geconfronteerd met volgende feiten. Vóór het huwelijk had de man een kleinhandel in vlees van gevogelte en wild in eigendom. Kort na het aangaan van het huwelijk wordt deze handelszaak omgevormd in een groothandel in bereidingen van vlees van gevogelte en wild, vis en vlees. Een betwisting rijst omtrent het al dan niet eigen zijn van de handelszaak. De man beweert dat de handelszaak een eigen goed is omdat de groothandel louter een uitbreiding is van de reeds vóór het huwelijk bestaande handelszaak. Volgens het Hof van Beroep te Gent kan echter bezwaarlijk worden voorgehouden dat het om een uitbreiding van een bestaande zaak gaat daar de zaak enerzijds is overgebracht naar een ander adres en anderzijds gericht is op een ander cliënteel. Hieruit besluit het Hof van Beroep dat alle constitutieve elementen van de nieuwe handelsbedrijvigheid ontstaan zijn tijdens het huwelijk zodat het gaat om een nieuwe en dus gemeenschappelijke handelszaak(131). Dit arrest kan bijgetreden worden in de mate dat de partijen tijdens het huwelijk volledig naar een andere activiteit zijn overgeschakeld, namelijk van kleinhandel naar groothandel en het *in casu* niet louter ging om het toevoegen van nieuwe activiteiten aan de oorspronkelijke zaak.

AFDELING III

PASSIEF

Auteur: C. DECLERCK

§ 1. Definitief passief

A. Schulden eigen door hun oorsprong

161. Schulden die dagtekenen van vóór het huwelijk zijn eigen krachtens artikel 1406 B.W.(132).

(128) [Rb. Ieper 21 maart 1997](#), *T.W.V.R.* 1997, 107.

(129) [Brussel 6 september 1995](#), *Rev. trim. dr. fam.* 1996, 243.

(130) C. DE WULF, „Problemen rond aandelen die eigen goed zijn of die behoren tot de huwgemeenschap” in A. VERBEKE en F. BOUCKAERT (eds.), *Facetten van ondernemingsrecht: liber amicorum professor Frans Bouckaert*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000, 355, nr. 10; H. MICHEL, „L’adjonction de branches nouvelles à un fonds de commerce propre en régime communautaire”, *Rec. gén. enr. not.* 1981, 41.

(131) [Gent 10 december 1998](#), *T. Not.* 2000, 297.

(132) [Gent 27 juni 2002](#), *T. Not.* 2003, 233.